

Werkgroep Behoud de Peel

Jaarverslag 2006

WGP

Organisatie en financiën

Organisatie

Werkgroep Behoud de Peel (WBdP) werd in 1978 opgericht en is vanaf 1983 een stichting.

Het bestuur van WBdP bestaat uit 13 leden. Daarvan is Wim van Opbergen uit Deurne voorzitter, Erik Theunissen uit Asten secretaris en Harrie van den Berg uit Meijel penningmeester.

Naast dit officiële bestuur zijn er nog enkele anderen binnen de Werkgroep actief. Verder krijgt de Werkgroep steun van diverse informanten over ontwikkelingen in ons grote werkgebied en van specialisten op wetenschappelijk en juridisch gebied. En niet te vergeten van de onmisbare vrijwilligers die deelnemen aan de werkdagen in de Peel.

Drie leden van de Werkgroep werken full-time, via een ID-baan. De andere leden werken op vrijwillige basis. Ieder lid heeft een of meer eigen taken (zoals ammoniak, beheer, ruimtelijke ordening, landinrichting, etc.). Maandelijks wordt vergaderd om het beleid met elkaar af te stemmen. De 'ID-baners', plus een of meer andere bestuursleden hebben daarnaast een maandelijks werkoverleg.

Het kantoor van WBdP is gevestigd in het 'Hofke van Marijke', Rembrandt van Rijnstraat 5, te Deurne.

Na 15 jaar vrijwilliger te zijn geweest bij WBdP, heeft Chris Bartels zijn werkzaamheden bij onze stichting eind 2006 grotendeels stopgezet. Wij zijn hem zeer dankbaar voor zijn oplossingsgerichte en deskundige inzet! Gelukkig zijn we hem nog niet helemaal kwijt: hij blijft zich waarschijnlijk voor de Peel inzetten in de gebiedscommissie Horst-Sevenum van de Reconstructie.

WBdP kreeg in 2006 enkele nieuwe vrijwilligers, die meedoen aan de Werkgroepvergaderingen en hopelijk de 'vaste' medewerkers kunnen gaan ondersteunen bij het dagelijkse werk.

WBdP is aangesloten bij de Brabantse en Limburgse Milieufederatie en werkt regelmatig samen met andere natuur- en milieuorganisaties zoals Stichting Natuur en Milieu, IVN,

Staatsbosbeheer, Limburgs Landschap en Brabants Landschap.

Daarnaast zijn er veel formele en informele contacten met de verschillende overheden: ministeries, de provincies N.-Brabant en Limburg, de 11 Peelgemeenten en twee waterschappen.

WBdP heeft ook zitting in de Landinrichtingscommissie Peelvenen en uitvoeringscommissies daarvan.

Mocht u tijd en zin hebben om actief mee te werken aan het behouden en ontwikkelen van de natuurwaarden in de Peel: de Werkgroep kan best nieuwe vrijwilligers (en stagiaires) gebruiken!

Financiën

Dankzij een actief fondswervingsbeleid en de daaruit verkregen project-subsidies, was 2006 voor de Stichting Werkgroep Behoud de Peel financieel een goed jaar. De in het vorige jaar toegezegde gelden van het WNF (ammoniakproject) en Provincie N.-Brabant (educatieproject) zijn in 2006 uitgekeerd. Ook de donateurs zijn dit jaar weer bijzonder actief geweest en hebben een flinke duit in het zakje gedaan.

Bovendien hebben een paar uitbetaalde tegoeden onze reserves verbeterd. Dit zal nodig zijn, omdat de salarissubsidies voor onze ID-baanmedewerkers een onzekere toekomst tegemoet gaan.

Werkgroep Behoud de Peel is een vrijwilligersorganisatie met een ideële doelstelling. De 'loonkosten' zijn verreweg de grootste kostenpost en hiervoor is de Werkgroep afhankelijk van gesubsidieerde banen. Deze kunnen niet worden opgebracht door donaties, beheerswerk en een geringe subsidie van de gemeenten (totaal circa 12.000,- Euro).

Voor 2007 liggen nog geen subsidies in het verschiet en wanneer dat blijft zijn er financieel grote zorgen voor de werkgelegenheid van onze huidige ID-baanmedewerkers.

Wij zijn er trots en dankbaar dat wij een groot gedeelte van inkomsten ontvingen uit donaties van onze achter-

Postbus 139, 5750 AC Deurne
Telefoon: 0493-354411
faxnummer: -354435.
E-mail: WBdP@hetnet.nl

ban. Dit jaarverslag zal u er hopelijk weer van overtuigen dat de mensen van WBdP voluit knokken voor het behoud van de Peel. Het stellen van de economische belangen boven de natuurbelangen blijft een voortdurende bedreiging van onze Peelrestanten. Onze inzet voor de naleving van natuur- en milieuwetgeving is helaas nog steeds noodzakelijk.

U kunt ons werk steunen door een gift over te maken op giro 5356520 ten name van Werkgroep Behoud de Peel te Meijel.

Helaas is het vanwege veranderingen bij de banken te duur geworden om voorgedrukte acceptgirokaarten mee te sturen. Naar wij hopen blijft u ons desondanks steunen met uw donatie.

Giften aan WBdP worden erkend als giften voor een goed doel en zijn daarom tussen de 1 en 10% van uw belastbaar inkomen aftrekbaar van de belasting.

INHOUD

Organisatie en financiën...2

Mooie plannen, trage uitvoering...3

Wet milieubeheer en ammoniak...4

Natuurbeschermingswet en ammoniak...6

Ander maaibeheer gewenst in 't Molentje'...7

Actie tegen verdroging...8

GGOR...9-11

Landinrichting Peelvenen...12

Ruimtelijke Ordening...14

Voorlichting en educatie...16

Peelwerk...17

Uitzonderlijke Kraanvogeltrek over de Peel...18

Mooie plannen, trage uitvoering

Net als in voorgaande jaren was in 2006 de strijd tegen de verdroging weer een van de speerpunten van Werkgroep Behoud de Peel. We merkten dat van de moeizaam tot stand gekomen afspraken met provincie Limburg en waterschap Peel en Maasvallei lang niet alles terechtgekomen was. De stuwen in de sloten, ter compensatie voor de tijdelijke beregeningsvergunningen, zijn vooral rond de Grootte Peel lang niet allemaal geplaatst. Ook worden de stuwen niet altijd op de afgesproken peilen ingesteld. Rond de Peelrestanten zuiden van de Noordervaart is men bij het uitkomen van dit jaarverslag nog niet begonnen met het omleggen en verhogen van het peil in diverse beken, terwijl afgesproken was dat dit uiterlijk in 2007 klaar zou zijn.

Met het maken van plannen zijn provincie Limburg en het waterschap voortvarend verder gegaan. Voor de Peelreservaten is op basis van weer een nieuw hydrologisch onderzoek het

GGOR (gewenste grond- en oppervlaktewaterregime) opgesteld. Dit plan bevat goede maatregelen. De stuwpeilen in de sloten worden verder verhoogd. Daarnaast wordt er ook veel meer dan voorheen aandacht besteed aan het fors vernatten van laaggelegen gronden, niet alleen binnen de Ecologische Hoofdstructuur, maar ook van flinke stukken daarbuiten. Extra gronden zullen daarvoor worden aangekocht.

Minder fraai is dat onder andere het waterschap volhoudt -tegen de resultaten van het onderzoek in- dat het geen zin heeft om in de bufferzones rond de Peel de beregeningen te beperken.

Bovendien is het resultaat van de vernattingsmaatregelen tot nu toe alleen uitgerekend voor het gemiddelde van de zomers. Of het ook in extreem droge jaren -wanneer het er voor de natuur op aan komt- voldoende is om het effect van de beregeningen te compenseren, moet nog bewezen worden. De stuwen in de sloten hebben dan

waarschijnlijk weinig tot geen effect, terwijl beregenars natuurlijk juist dan het meeste water zullen gebruiken.

Wat ons ook weinig vertrouwen geeft is dat provincie en waterschap bekend hebben gemaakt dat de plannen 'zoveel mogelijk op basis van vrijwilligheid' uitgevoerd zullen worden.

Het gaat ons daarom nog te ver om de vergunningplicht voor de beregeningen af te schaffen, zoals men ons gevraagd heeft.

De overheid zal eerst moeten laten zien dat ze de vele beleidsplannen die ze de afgelopen jaren voor de natuur heeft opgesteld eindelijk serieus neemt. Tot die tijd blijft het nodig dat organisaties zoals Werkgroep Behoud de Peel zich voor de natuur inzetten, zonodig met behulp van de wet- en regelgeving. Dit geldt niet alleen voor de verdrogingsbestrijding, maar ook voor de diverse andere items waarover in dit jaarverslag te lezen valt.

Wim van Opbergen, voorzitter

Wet milieubeheer en ammoniak

Nog steeds is de neerslag van ammoniak op de Peel zo'n 8 tot 10 keer hoger dan een levend hoogveen kan verdragen.

In 2006 werd ons samenwerkingsverband met de Stichting Natuur en Milieu en de milieufederaties voortgezet. Werkgroep Behoud de Peel heeft weer alle milieuvergunningen van de gemeentes in haar werkgebied gecontroleerd, om te bekijken of de gemeentes voldoende toetsen aan de wet-en regelgeving. Met de Nederlandse Wet ammoniak en veehouderij kunnen we nauwelijks iets. Die is zo soepel dat vrijwel elke uitbreiding toegelaten wordt. Gelukkig is er ook nog Europese regelgeving, te weten de Habitatrichtlijn en de IPPC-richtlijn.

IPPC - richtlijn

De afkorting staat voor Integrated Pollution Prevention and Control. Volgens deze richtlijn moet er bij grote intensieve veehouderijbedrijven (meer plaatsen dan 2000 vleesvarkens, 750 zeugen of 40.000 stuks pluimvee) getoetst worden aan 'belangrijke verontreiniging'.

In het samenwerkingsverband proberen we met procedures duidelijkheid te krijgen over wanneer van die belangrijke verontreiniging al of niet sprake is.

Eigenlijk is het ons inziens zo dat elke toename van de ammoniak-uitstoot als belangrijke verontreiniging te beschouwen valt, omdat de natuurgebieden in de Peelregio al veel te zwaar belast zijn. Dat zou echter enorm veel procedures inhouden. Voorlopig stellen wij daarom dat van belangrijke verontreiniging sprake is wanneer de neerslag van ammoniak, afkomstig van een bedrijf, op de rand van een EHS-natuurgebied meer is dan 15 mol/ha/j. Dit is gelijk aan de norm die tot voor kort door het ministerie bij de Natuurbeschermingswet werd gehanteerd (1 mol ammoniak is 17 gram). Onze bezwaren worden mede ondertekend door de Brabantse of Limburgse milieufederatie.

Vorig jaar behaalden we bij de Raad van State al een belangrijk succes. Een vergunning van gemeente Helden en

van Venray werd vernietigd, omdat niet of onvoldoende aan 'belangrijke verontreiniging' was getoetst. Desondanks verbeterden de meeste gemeentes in 2006 hun beleid dienaangaande niet of nauwelijks.

Habitatrichtlijn

De belangrijkste natuurgebieden in Europa worden beschermd via deze richtlijn. Voor de Peel betreft het de Deurnese-enMariapeel, het Grauwveen, de Grootte Peel en Sarsven/de Banen. Volgens de richtlijn mag er in de habitat geen significante verslechtering optreden. De genoemde Peelgebieden zijn wel bij de Europese Commissie aangemeld, maar nog niet officieel aangewezen. De richtlijn geldt echter al wel. In oktober 2005 is in Nederland de nieuwe Natuurbeschermingswet van kracht geworden. De toets aan de Habitatrichtlijn gaat door middel van deze wet en dient te worden gedaan door Gedeputeerde Staten (G.S.). Veelal verlenen gemeentes echter een milieuvergunning voordat die toets is gedaan.

Omdat de Habitatrichtlijngebieden nog niet zijn aangewezen, waren wij van mening dat de gemeentes in die gevallen zelf aan de Habitatrichtlijn dienden te toetsen. Volgens de gemeentes hoefde dit niet. In zo'n geval dienden we bij de gemeente een zienswijze (= bezwaar) in tegen de milieuvergunning. Voor de zekerheid meldden we ook de vergunningplicht in het kader van de Natuurbeschermingswet bij G.S. (zie hoofdstuk 'Natuurbeschermingswet en ammoniak'). Begin 2007 oordeelde de Raad van State dat voor gebieden die al aangewezen zijn in het kader van de Vogelrichtlijn (waaronder de Peel) niet de gemeentes, maar G.S. de toets aan de Habitatrichtlijn moet doen.

Beoordeelde vergunningen

We hebben dit jaar 262 vergunningen beoordeeld.

We dienden 35 zienswijzen in tegen een ontwerp-vergunning: 18 omdat de gemeente ons inziens niet of onvoldoende toetste aan de Habitatrichtlijn, 17 omdat de gemeente niet of onvoldoende toetste aan 'belangrijke verontreiniging' in het kader van de IPPC-richtlijn.

We hebben 3 beroepen ingesteld bij de Raad van State: 2 omdat de gemeente de varkens, zeugen en kippen in het kader van de IPPC-richtlijn niet optelde, 1 omdat de gemeente niet toetste aan de Habitatrichtlijn bij het Weerterbos.

25 zaken werden opgelost, voornamelijk doordat werd gesaldeerd (intrekking vergunning elders), of omdat de aanvraag werd aangepast.

Procedures per gemeente

BV = beoordeelde vergunningen,

Z = zienswijzen

B = beroepen

O = opgelost

	BV	Z	B	O
Asten	21	1	1	-
Deurne	72	7	-	6
Gemert-Bakel	25	3	-	2
Helden	18	4	-	4
Heythuysen	3	1	-	1
Horst a/d Maas	14	1	-	-
Meijel	9	3	-	1
Nederweert	32	7	1	4
Sevenum	11	-	-	-
Someren	4	1	-	-
Venray	53	7	1	7
TOTAAL	262	35	3	25

(procedures kunnen ook betrekking hebben op zaken uit eerdere jaren)

Raad van State-uitspraak: vergunning vernietigd

We dienden beroep in op grond van de Habitatrichtlijn (mede namens de Limburgse milieufederatie) tegen de gemeente Nederweert, betreffende een uitbreiding van een bedrijf op 770 m afstand van het Weerterbos. De gemeente stelde dat het bedrijf op meer dan 4 km afstand lag, omdat volgens haar het oostelijk deel van het Weerterbos niet gevoelig is voor ammoniak. Ons inziens is dat deel juist wel zeer gevoelig, gezien de vegetatie die er voorkomt. De Raad van State (RvS) verklaarde ons beroep gegrond. De gemeente heeft volgens de RvS onvoldoende onderzocht of de toename van de neerslag van ammoniak gevolgen kan hebben voor het Weerterbos. Ook de stelling van de gemeente dat de ammoniakneerslag in de toekomst lager zal worden, is volgens de RvS onvoldoende.

Hoewel wij het Weerterbos niet als Peelrestant beschouwen is deze RvS-uitspraak toch voor WBdP van belang.

Tussen het Weerterbos en de Grootte Peel ligt namelijk een groot open gebied. Wanneer het oostelijk deel van het Weerterbos als niet gevoelig beschouwd zou worden, zouden de bedrijven in dit gebied enorm kunnen uitbreiden. De ammoniakuitstoot komt ondanks de wat grotere afstand toch in de Peel terecht, via bijdrage aan de 'achtergronddepositie'. Nu ook met het Weerterbos rekening gehouden moet worden, wordt het gebied waarbinnen zonder toets aan de Habitat- of IPPC-richtlijn kan worden uitgebreid een stuk kleiner.

Nog 2 beroepen gewonnen

De RvS vernietigde een vergunning van de gemeente Helden en een van gemeente Asten. De gemeentes hadden onvoldoende getoetst aan 'belangrijke verontreiniging' in het kader van de IPPC-richtlijn. Het alleen berekenen van de depositie op het dichtstbijgelegen gebied is volgens de RvS niet voldoende. Er moet ook rekening gehouden worden met de bestaande toestand van

het milieu, alsmede de te verwachten ontwikkelingen met het oog op de bescherming van het milieu. Deze uitspraken waren niet verrassend. In 2005 al kregen we zo'n uitspraken in Helden en Venray.

4 beroepen verloren

Helaas verklaarde de RvS onze beroepen tegen de vergunningen waarbij de gemeentes in het kader van de IPPC-richtlijn de varkens, zeugen en kippen niet bij elkaar optelden ongegrond. Wij hadden deze beroepen ingediend, omdat ons inziens duidelijk in de IPPC-richtlijn staat dat dit optellen moet. Waarom we dit verloren maakte de RvS in haar uitspraken niet duidelijk. Nadat we het eerste beroep verloren, hebben we geen nieuwe op dit punt meer ingediend, maar we hadden er nog drie lopen. Vandaar 4 verloren zaken.

Door de te hoge stikstofneerslag worden zeldzame hoogveenplanten overwoekerd door sneller groeiende, algemene planten zoals het Pijpestrootje.

Natuurbeschermingswet en ammoniak

De Peelgebieden Deurnese Peel, Mariapeel, Grauwveen, Grootte Peel en Sarsven/de Banen vallen onder de Europese Habitatrichtlijn en zijn tevens een beschermd natuurmonument. Daarop is de Natuurbeschermingswet (Nb-wet) van toepassing. Volgens die wet mogen zonder vergunning binnen, maar ook buiten het natuurmonument geen activiteiten worden verricht die mogelijk schadelijk zijn. De toets die vereist is in het kader van de Habitatrichtlijn wordt via de Nb-wet gedaan.

Beleid van WBdP

Aangezien ammoniak uit veehouderij-bedrijven een schadelijk effect heeft (zie 'Milieuvergunningen en ammoniak'), beoordelen wij wanneer gemeentes milieuvergunningen verlenen of er ook de vergunningplicht bestaat in het kader van de Nb-wet.

Voor deze wet hanteerde WBdP tot en met half mei 2006 een stand-still wanneer de directe depositie (neerslag) op de rand van het natuurmonument, afkomstig van één bedrijf, meer is dan 15 mol/ha/j. Boven die 15 mol mag de depositie dus niet verder toenemen zonder vergunning in het kader van de Nb-wet. Vanaf juni hebben we ons beleid aangescherpt tot 3 mol/ha/j (dat is ongeveer 1 % van de depositie die een hoogveen kan verdragen). Er waren namelijk meerdere uitspraken van de Raad van State dat ook bij lagere deposities aan de Habitatrichtlijn getoetst dient te worden. De nog steeds veel te hoge ammoniakneerslag op de Peel maakt ons inziens een strenger beleid noodzakelijk.

Procedures

We hebben 24 keer bij Gedeputeerde Staten de vergunningplicht Nb-wet gemeld na constatering van een toename van de depositie op de rand van het natuurmonument boven 15 mol/ha/j en vanaf 16 mei boven 3 mol, bij een door de gemeente verleende nieuwe milieuvergunning.

We gaven 16 keer onze zienswijze aan G.S. omtrent een aangevraagde Nb-wetvergunning.

We dienden 3 bezwaren in bij G.S.

N.-Brabant tegen door hen verleende vergunningen.

Twee keer was dit omdat G.S. niet toetste aan de situatie ten tijde van de aanwijzing van het gebied als natuurmonument. Dit was altijd het beleid van LNV, maar sinds de nieuwe Nb-wet doet G.S. dat opeens niet meer. Wanneer een bedrijf tussen de aanwijzing en 1-10-2005 zonder Nb-wetvergunning heeft uitgebreid, wordt dat dus gelegaliseerd. Daar zijn wij het niet mee eens. Het kan niet de bedoeling zijn dat er opeens soepeler getoetst wordt nu de toets aan de Habitatrichtlijn via de nieuwe Nb-wet verloopt.

Het derde bezwaar was omdat G.S. vergunning verleende voor andere dieren/stalsystemen dan was aangevraagd.

We dienden 2 verzoeken om handhaving in bij G.S. Brabant, vanwege overtreding van de Nb-wet. De verzoeken werden afgewezen, omdat de uitbreiding nog niet gerealiseerd was. Wel is door G.S. op de vergunningplicht gewezen.

Oplossingen

9 zaken werden opgelost, de meeste doordat werd gesaldeerd (vergunning elders ingetrokken ter compensatie) en enkele doordat de aanvraag werd aangepast of ingetrokken.

(Procedures en oplossingen kunnen ook betrekking hebben op zaken van eerdere jaren)

RvS-uitspraak

We wonnen het vorig jaar ingesteld beroep tegen een door het ministerie van LNV verleende vergunning. De RvS geeft ons er gelijk in dat bij het salderen niet alleen gekeken moet worden naar de depositie op de rand van het gebied. De depositie moet ook verder in het gebied per saldo afnemen. Dit is een belangrijke uitspraak. Het gebeurde namelijk steeds vaker dat bij een forse emissie-toename op grotere afstand een heel kleine intrekking op heel korte afstand gedaan werd. Op de rand bleef de depositie per saldo dan weliswaar gelijk, maar in het gebied pakte de saldering erg onvoordelig uit.

Ammoniakbeleid van WBdP

Natuurbeschermingswet/Habitatrichtlijn: WBdP hanteert een stand-still boven een directe depositie op de rand van het natuurmonument van 3 mol (1 % van de kritische depositie voor hoogveen).

We bieden daarbij de mogelijkheid tot salderen tot een bovengrens van 300 mol depositie op de rand van het natuurmonument. Bij salderen dient minstens evenveel depositie elders op het (of een ander) natuurmonument Peel te komen vervallen. WBdP kijkt daarbij niet alleen naar de depositie op de rand het natuurmonument, maar ook daarbinnen.

IPPC-richtlijn

Eigenlijk is elke emissie-toename als 'belangrijke verontreiniging' te beschouwen, omdat de achtergronddepositie in de Peelregio veel te hoog is en ook in 2010 nog veel te hoog zal zijn. In de praktijk hanteert WBdP een stand-still boven een directe depositie van 15 mol op de rand van de voor verzuring/eutrofiëring gevoelige EHS.

Ook hier bieden we mogelijkheid tot salderen. Bovengrens is daarbij 300 mol op de rand van een voormalig A-gebied en 600 mol op een voormalig B-gebied. Bij A-gebieden dient gesaldeerd te worden op emissie en depositie (er dient minstens evenveel emissie elders te vervallen en minstens evenveel depositie op het (of een ander) A-gebied. Bij B-gebieden hoeft alleen op emissie gesaldeerd te worden. Het dient zeker te zijn dat op de plaats van intrekking niet opnieuw uitgebreid kan worden. De intrekkingen dienen afkomstig te zijn uit ons werkgebied, zijnde Asten, Deurne, het voormalige Bakel, Helden, het voormalige Heythuysen, het voormalige Horst, Meijel, Nederweert, Sevenum en Venray, plus het deel van Someren wat gelegen is binnen 3 km van de Grootte Peel.

WBdP is van mening dat ook binnen 250 m van de EHS aan de IPPC-richtlijn dient te worden getoetst, ondanks het feit dat de Nederlandse ammoniakwet stelt dat dit niet hoeft.

Ander maaibeheer gewenst in 't Molentje'

In 1988 nam Werkgroep Behoud de Peel het initiatief om het Molentje te behouden als natuurgebied, gelegen aan de westkant van het Peelrestant 't Zinkske. Aanleiding hiervoor was het beleid van de gemeente Deurne om de in dit gebied vrijgekomen pachtgronden te verkopen.

Met de nota 'Het Molentje draait op nieuwe winden' werd de campagne voor het behoud ingezet. In deze nota wordt gewezen op de aparte abiotische omstandigheden die zich hier manifesteren. Zo is het gebied gelegen in een oud Maasdal, dat onder invloed van een sterke kwelstroom erg nat is. Doordat het gebied zo nat is, is er een dikke laag veen afgezet.

Deze componenten vormden een handicap om er volwaardige landbouwgrond van te maken. Na een oppervlakkige ontginning in de jaren dertig, waarbij de veenlaag gespaard bleef en er 5 tot 10 cm zand werd opgebracht, was het Molentje alleen te gebruiken als grasland. Tot op heden bepaalt grasland het karakter van het gebied. Ten gevolge hiervan was het Molentje een belangrijk weidevogelgebied en door de ijzerrijke kwel heeft het gebied hoge botanische potenties.

Inmiddels 18 jaar na de eerste aanzet tot behoud van het 121 ha metende gebied is ca. 80% van het gebied verworven en in beheer bij

Staatsbosbeheer! Van het zuidelijkste en hoogste Limburgse deel (25 ha) is in 2003, in het kader van de landinrichting Peelvenen, 20 ha omgevormd tot voedselarm moeras en schraal grasland.

Staatsbosbeheer heeft voor het gebied primair een botanische doelstelling. Dit betekent dat in veel gevallen de faunistische waarden ondergeschikt zijn. Vanaf de eerste aankoop wordt ingezet op verschraling van het gebied. Dit betekent dat het gebied twee maal per jaar wordt gemaaid, zonder dat het bemest wordt. Dit intensieve maaibeheer is nodig om het zogenaamde 'witbolstadium' te doorbreken. Zolang het gras Witbol domineert in de grasmat krijgen andere (bijzondere) planten geen kans om te kiemen. Gevolg van het intensieve maaien en verschralen is wel dat de weidevogels langzaam uit het gebied verdwijnen.

Dit is een keuze, maar wordt in de ogen van Werkgroep Behoud de Peel wel erg rigoureuus doorgevoerd. Zo stonden begin juni 2006 met name de percelen die al lang beheerd worden in volle bloei. Een prachtig pallet van gele (Boterbloemen), paarse (Koekoeksbloemen) en rode (Zuring) kleuren sierden het Molentje. Van een eentonige witbolgrasmat of pitrusvegetatie was daar geen sprake! Toch werd op 8 en 9 juni rigoureuus de maaimachine overal ingezet. In één klap waren alle bloeiende planten voordat ze zaad konden zetten verdwenen. Ook

Roodborsttapuit

de afspraak om bepaalde stroken later te maaien werd niet nageleefd, omdat door ziekte Staatsbosbeheer kampte met een flinke onderbezetting.

Niet alleen de flora leidt sterke verliezen bij een dergelijk beheer. Ook de insectenfauna en daarmee ook de vogels die op dat moment hun jongen moeten voeren krijgen het dan heel moeilijk. De Werkgroep pleit dan ook voor meer maatwerk in dit gebied: intensief maai-beheer in de recent verworven percelen (voornamelijk ten noorden van de Vincentiusstraat) en later maaien (na 15 juli) in de percelen die al meer dan 8-10 jaar worden verschraald.

Gelukkig zijn er ook successen te melden. Staatsbosbeheer zet na verwerving van de percelen de rasters een paar meter naar binnen. Hierdoor ontstaan langs de randen overhoekjes en ruigteranden die dankbaar door de fauna in gebruik worden genomen. Zo leverde een heel recente inventarisatie (april 2007) van de Roodborsttapuit maar liefst 30 broedparen op (med. P. van Tilburg). De oudste gegevens dateren uit 1976 en 1986, toen respectievelijk slechts twee en één paar van deze soort werden vastgesteld. In 1998 waren dat er al 10 en in 2000 14. Voor het aantal van 2007 verdient Staatsbosbeheer zeker een pluim. In onze beheersoverleggen met deze natuurbeheerder trachten we meer maatwerk in het beheer in te brengen, zodat in de nabije toekomst we ook een pluim kunnen uitdelen voor successen behaald bij de flora en overige fauna. We houden u op de hoogte.

Koekoeksbloemen in 't Molentje

Actie tegen verdroging

Door het beregenen uit grondwater rond de Peel kan de waterstand in de Peel tot wel 30 cm dalen.

Deze schade kan (deels) worden gecompenseerd door vernattingsmaatregelen.

WBdP stak ook in 2006 veel tijd in de totstandkoming en controle van deze gecompliceerde maatregelen.

Tijdelijke vergunningen Nb-wet in Limburg

Voor de Mariapeel, het Grauwveen, de Grootte Peel en Sarsven/de Banen was overeengekomen dat voor beregeningen (en drainages) die aanwezig waren vóór 1-1-2001 een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet (Nb-wet) verleend kon worden. Dit o.a. op voorwaarde dat in de sloten binnen de 2 kilometer brede beïnvloedingszone rondom de Peel stuwen werden geplaatst. Daarmee moet de waterstand worden verhoogd tot een gemiddelde stand van -100 cm ten opzichte van het maaiveld in de winter, resp. -50 cm in de zomer. De vergunningen zijn tijdelijk verleend, tot 1-1-2008. (Voor meer uitleg over de afgesproken vernattingsmaatregelen zie jaarverslag 2005.)

In dit kader ontvingen we dit jaar van Gedeputeerde Staten 24 besluiten voor een Nb-wetvergunning, welke door ons beoordeeld zijn.

Ook verstuurden we 20 verzoeken om handhaving en een 50-tal zienswijzen op vergunningsaanvragen.

We maakten 14 keer bezwaar tegen het verlenen van een vergunning. Dit was nodig vanwege: het vergunnen van beregeningsputten en drainages van na 1-1-2001, uitbreiding met extra pompen of grotere pompcapaciteit, het willekeurig hanteren van verschillende breedtes van de bufferzone rond de Deurnese Peel, het verlenen van een vergunning terwijl de aanvrager niet akkoord was gegaan met de vergunningsvoorwaarden, of het anders dan aangevraagd verlenen van een vergunning.

Op één na werden al onze bezwaren gegrond verklaard. In dit ene geval zijn we in beroep gegaan bij de Raad van State. Er was niet aangetoond dat de beregeningsput van vóór 2001 was.

Daarop heeft het ministerie van LNV de beslissing heroverwogen en de vergunning alsnog geweigerd.

Veel stuwen niet geplaatst

Bij vergunningverlening dienen de agrariërs het voorgeschreven stuwbeheer uit te voeren.

Samen met een stagiair hebben we de bufferzones rond de beschermde natuurmonumenten doorkruist. Bij deze controle bleek dat 17 van de 48 stuwen bij Sarsven en de Banen niet geplaatst waren. Bij de Grootte Peel ontbraken er 8 van de 26 stuwen. In veel primaire sloten bij de Grootte Peel zijn helemaal geen stuwen geplaatst!

Wanneer dit niet gebeurt, heeft dit gevolgen voor de Nb-wetvergunning voor de beregeningen en drainages. Wij hebben overleg met het Waterschap Peel- en Maasvallei gehad over deze kwestie. Zowel bij de Grootte Peel (15) en Sarsven/de Banen (9) zijn er daarna meer stuwen geplaatst in secundaire sloten. Ook is er een brief naar de provincie Limburg gegaan om de provincie op de problematiek te wijzen. Dit moet nog een vervolg krijgen.

Aanvragen vergunning samengestelde peilgestuurde drainage

Rond de Grootte Peel en Sarsven/de Banen kregen we te maken met enkele vergunningsaanvragen voor een zogenaamde samengestelde peilgestuurde drainage. Hierbij komen de drains uit in een verzamelbuis, met aan het eind een verticale pijp. De feitelijke drainagediepte wordt bepaald door de hoogte van de overloop in de eindpijp. Wanneer de overloop ondiep wordt ingesteld, bijv. 's winters op -70 cm, kan in principe water worden geconserveerd. Doordat de opbolling van de grondwaterstand in een perceel door de drainage wordt afgetopt, kan de waterstand in de sloten langs het perceel hoger worden ingesteld.

's Zomers kan de overloop nog hoger worden ingesteld, bijv. op -40 cm. De overloophoogte is echter moeilijk controleerbaar. Ook is het mogelijk om er aan het eind een pomp op te plaatsen, waardoor een drainage tot de diepte van de drains mogelijk is. De

Werkgroep heeft daarom tot nu aangegeven dat er geen vergunning voor dit soort drainages verleend kan worden, behalve in het enkele geval waar het een vervanging van een traditionele drainage betreft, of waar de drains niet dieper dan 70 cm beneden maaiveld liggen. Dat kan pas wanneer de voorgestelde maatregelen in het kader van het GGOR uitgevoerd zijn (zie pag. 9).

Vergunnings situatie onduidelijk vastgelegd

In het verleden spraken we met de provincie Limburg af dat de ligging van de vergunde beregeningsputten vastgelegd werd via Amersfoortcoördinaten. De laatste drie maanden van 2006 gebeurde dit echter niet meer. Wij hebben hiertegen bezwaar gemaakt. Anders wordt het te onduidelijk waarvoor er vergunning verleend wordt. Een aanduiding dat een put bijv. ergens bij de Grootte Peel in de gemeente Meijel ligt, is verre van voldoende.

Ook zijn wij van mening dat in de vergunning duidelijk dient te worden aangegeven welke stuwen aan de aanvrager worden toegewezen, met het bijbehorende stuwregime. Deze stuwtoewijzing wordt standaard wel in de vergunningen bij de Mariapeel vermeld, maar niet bij Sarsven/de Banen en de Grootte Peel. De provincie heeft toegezegd om alsnog iedere vergunninghouder als onderdeel van de vergunning een kaart te sturen waarop de te bedienen stuwen staan.

Actie tegen illegale beregeningen in Noord-Brabant

Vorig jaar schreven we dat we hebben uitgezocht welke beregeningsputten in deze provincie gelegen zijn in de hydrologische bufferzones rond de Peelgebieden. Dat bleken er zo'n 340 te zijn. Deze dienen over een Nb-wetvergunning te beschikken.

De stuwen in de landbouwsloten ten oosten van de Mariapeel werden in 2006 officieel in gebruik genomen.

De provincie Noord-Brabant hanteert (in tegenstelling tot Limburg vóór onze actie) wel een stand-still-beleid, door vanaf 2003 (en vanaf eind 1998 voor beregeningen van grasland) geen nieuwe Grondwaterwetvergunningen meer te verlenen. Ook in Brabant zal het echter ongetwijfeld zo zijn dat er sinds de aanwijzing van de Deurnese Peel (1980) en de Grootte Peel (1988) als beschermd natuurmonument beregeningsputten (en drainages) zijn aangelegd, waarvoor geen Nb-wetvergunning is verleend.

De Werkgroep heeft eerst geprobeerd om met de boerenorganisaties en de provincie een overleg te starten, om te bekijken welke vernattingsmaatregelen er genomen kunnen worden, vergelijkbaar met Limburg. Dit is niet gelukt.

Daarop hebben we aangekondigd dat we ook in Brabant met de antiveroeringsactie zullen starten. Inmiddels hebben we in 2006 zo'n 65 keer de provincie om handhaving van de Nb-wet verzocht.

Handhaving opgeschort

De provincie vroeg ons vervolgens of ze de behandeling van onze handhavingsverzoeken kon opschorten, omdat zeer binnenkort gestart wordt met het opstellen van het beheersplan Natura-2000 voor de Deurnese Peel/Mariapeel en de Grootte Peel, wat in september 2007 klaar moet zijn. Daarin komt de beregeningsproblematiek aan de orde. Omdat onze Werkgroep bij het opstellen van de beheersplannen zal worden betrokken, hebben wij ingestemd met het opschorten.

Andere acties

We hebben twee nieuwe, illegale drainages rond de Deurnese Peel gemeld aan de provincie Noord-Brabant en verzocht om handhaving. In 2006 is er echter nog niets mee gebeurd.

We reageerden op een aanvraag voor een Nb-wetvergunning voor een glastuinbouwbedrijf te Asten-Heusden, omdat te weinig dakwater als compensatie voor de verdroging werd geïnfilteerd. Na overleg werd dit aangepast.

GGOR

Gewenst Grond- en OppervlaktewaterRegime in Limburg

In het Nationaal Bestuursakkoord Water is afgesproken dat er gebiedsdekkend een maatregelenpakket voor het GGOR (gewenst grond- en oppervlaktewaterregime) moet zijn vastgesteld. Dit 'gewenste' waterregime is een afweging tussen natuur- en landbouwbelangen. Maar de provincie heeft aangegeven dat voor de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en de in het streekplan aangegeven 'prioritaire' en 'kansrijke' verdroogde natuurgebieden in 2015 het 'optimaal' grond- en oppervlaktewaterregime moet zijn bereikt (wat echter wel 'haalbaar en betaalbaar' moet zijn).

Peel als pilot

Waterschap Peel en Maasvallei is in november 2005 gestart met het opstellen van het GGOR. Dit gebeurde in twee pilots: één voor de Peelrestanten Midden Limburg (Grootte Peel, plus de Peelrestanten ten zuiden van de Noordervaart) en de andere voor Peelvenen Noord-Limburg (Mariapeel, Grauwveen, Heidse Peel, Scherliet en Rouwkuilen).

Bij beide pilots heeft WBdP in de begeleidingscommissie gezeten. Het ging er om wat voor maatregelen er in de natuurgebieden, maar vooral ook in de landbouwgronden daar omheen, nodig zijn om het door de provincie gestelde natuurdoel te kunnen bereiken. Met behulp van een hydrologisch onderzoek zijn diverse pakketten van maatregelen doorgerekend. G.S. Limburg moet de aanbevolen GGOR-maatregelen vaststellen.

De provincie N.-Brabant moet met het opstellen van het GGOR nog beginnen. Vreemd dat het onderzoek niet in beide provincies tegelijk gebeurt. De Habitatrichtlijngebieden Grootte Peel en Deurnese Peel/Mariapeel zijn immers grensoverschrijdend.

Twijfels aan het modelonderzoek

Het hydrologisch onderzoek is gedaan door bureau Alterra, met behulp van het geavanceerde hydrologisch model 'Simgro'. Vooral in het begin signaleerden wij dat het onderzoek vreemde

uitkomsten opleverde. Zo werden bijvoorbeeld volgens het model grote delen van de Grootte Peel droger, terwijl er rondom de Peel juist forse vernattingsmaatregelen waren ingevoerd.

Na diverse aanpassingen is het model geleidelijk aan gelukkig flink verbeterd. De uitkomsten lijken ons nu aannemelijk. De gang van zaken heeft ons vertrouwen ten aanzien van hydrologische computermodellen echter zeker niet vergroot. Zulke modeluitkomsten mogen dan ook nooit absoluut genomen worden. Er mag niet gesteld worden dat de Peel er zoveel cm's natter van zal worden, of dat het natuurdoel ergens wel of niet gehaald zal worden. Het model is hooguit geschikt om verschillende (pakketten van) maatregelen ten opzichte van elkaar te vergelijken.

Peelrestanten Midden-Limburg

In de GGOR-eindrapportage worden redelijk forse vernattingsmaatregelen voorgesteld:

- Overall in het modelgebied worden de slootpeilen opgestuwd naar -70 cm t.o.v. maaiveld in het winterhalfjaar en -40 cm 's zomers. Dit is een flinke verhoging t.o.v. de huidige peilen. Tegelijk met die hogere peilen wordt samengestelde, peilgestuurde drainage toegepast (zie hfdst. 'antiverdrogingsacties').
- Verscheidene beken en waterlopen worden gedempt, verondiept of omgeleid.
- Vooral belangrijk is dat diverse laaggelegen gronden flink worden vernat, ook buiten de vastgestelde EHS. Extra gronden zullen dus moeten worden aangekocht of van functie veranderen. Onze Werkgroep heeft daar altijd voor gepleit. Dit gebeurt onder andere ten zuidwesten van de Grootte Peel, rond de Banen en Schoorkuilen en ten zuiden van de Zoom.
- In de Grootte Peel en de Zoom worden (extra) interne compartimenten (dammen) aangelegd. Aan de zuidwestkant van de Grootte Peel in het reservaatgebied ook een kade tot op de scheidende laag.
- Voor de beregeningen wordt in heel

lees verder op volgende pagina

vervolg GGOR

Midden-Limburg een stand-still voorgesteld, vanaf 2004.

- Het wateraanvoerplan Groote Peel blijkt zo goed als geen effect in de Peel te hebben. Er wordt daarom van afgezien. Ook de bestaande wateraanvoer wordt stopgezet. Ook dit is iets wat WBdP al jarenlang heeft voorgesteld. Met de maatregelen wordt volgens het onderzoek een flink resultaat in cm's behaald. Vooral in Sarsven/de Banen en de Zoom. Daar stijgt de GLG (gemiddeld laagste grondwaterstand) tot wel 40, resp. 30 cm. In de Groote Peel stijgt de GLG in het grootste deel met 5-10 cm, deels met 10-15 cm en in kleinere stukjes met 15-25 cm. Nogmaals: deze cijfers kunnen slechts een indicatie zijn.

Peelvenen Noord-Limburg

Hier zijn vergelijkbare maatregelen voorgesteld:

- Slooppeilen van -70/-40 cm, gecombineerd met peilgestuurde drainage.
- Extra kades aan de rand van de Mariapeel, in de Heidse Peel en in de EHS daar omheen, plus langs de oostrand van de EHS bij het Grauwveen.
- Stand-still voor de beregingen in heel Noord-Limburg vanaf 2004.
- Diverse beken/waterlopen worden gedempt, verondiept of omgeleid.
- Helaas worden bij de Mariapeel minder landbouwgronden fors vernat. Het blijft beperkt tot een klein stukje aan de zuidoost-kant. Ten zuiden van de Heidse Peel wordt wel een groter gebied vernat.

Volgens het onderzoek stijgt de GLG in de Mariapeel in het grootste deel 5-15 cm, in delen tot 25 cm en in het zuiden, plus in het Grauwveen zelfs ruim 40 cm. In de Heidse Peel is het resultaat fors: 20-40 cm. In de Scherliet 5-15 cm.

Beregingen in bufferzones geen invloed?

Het verbaast ons sterk dat het waterschap blijft verkondigen dat uit het GGOR-onderzoek blijkt dat alleen het stopzetten van beregingen op grote schaal invloed heeft en dat de tot nu toe gehanteerde bufferzones niet

voldoende effectief zouden zijn. De resultaten uit het onderzoek spreken dat namelijk tegen:

Volgens het rapport voor Midden-Limburg veroorzaakt het stopzetten van de beregingen in heel het modelgebied in het droge jaar 1996 een waterstandstijging in de natuur van 15-25 cm. Het effect op de GLG van de beregingen binnen de bufferzones heeft volgens het rapport een effect van 5-14 cm. De uitkomsten van het rapport voor Noord-Limburg zijn vergelijkbaar. Het effect van de bufferzones is dus zeker niet een verwaarloosbaar deel van het totaaleffect.

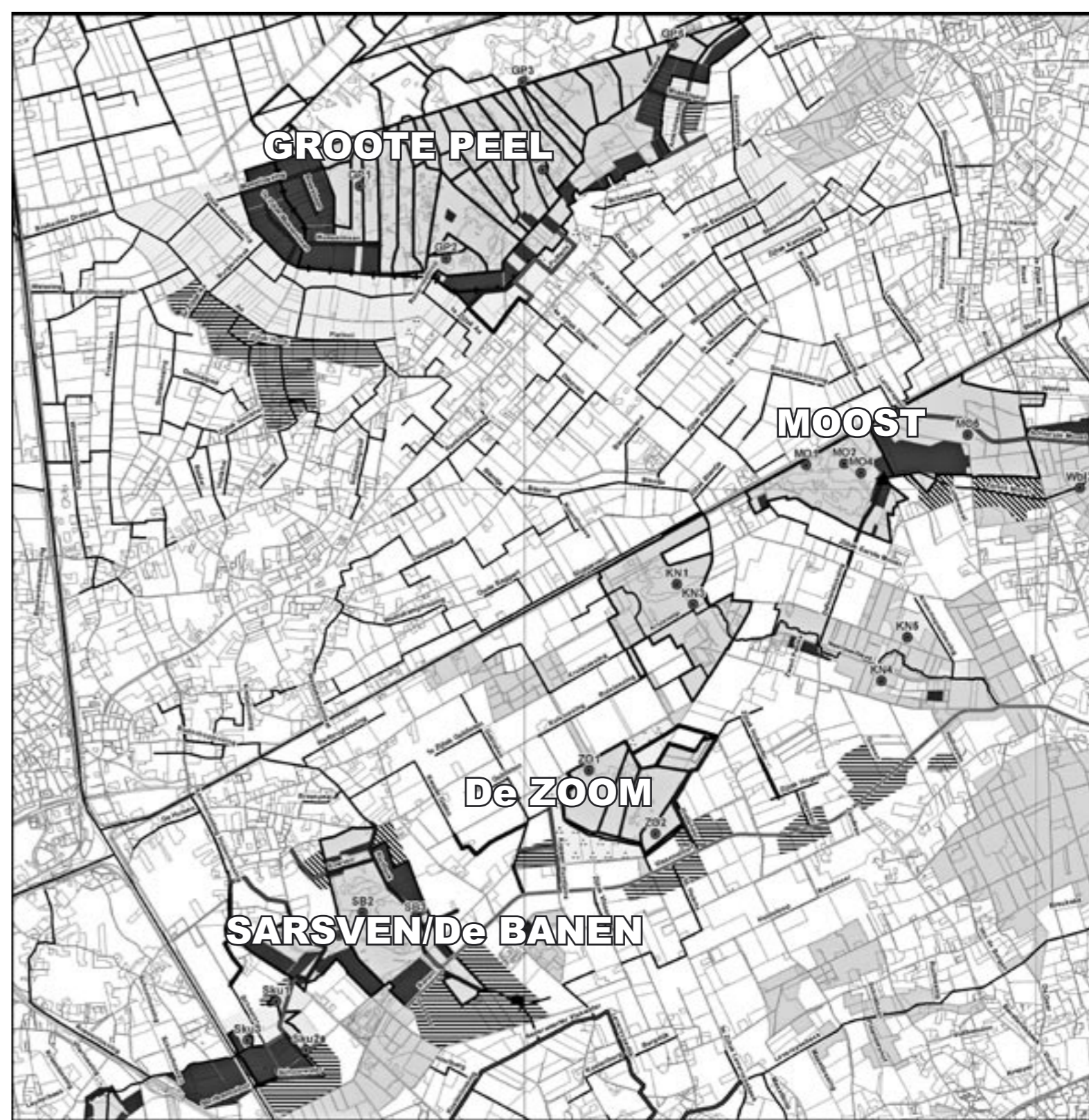
Bovendien wordt hier met twee verschillende maten gemeten!: het effect van de bufferzones is gemeten op de GLG (het gemiddelde van de zomers), terwijl het effect voor heel het modelgebied voor het droge jaar 1996 is uitgerekend. Beregingen hebben het meeste invloed in een heel droog jaar. Het effect van het stopzetten van de beregingen binnen de bufferzones voor 1996 zal duidelijk meer zijn dan voor de GLG.

Daar komt nog bij dat de bufferzones voor de Heidse Peel, Zoom en de Grote en Kleine Moost geen echte bufferzones zijn, maar slechts de 500-m-zone uit het streekplan. De werkelijke bufferzones zijn daar net als rond de Groote Peel minstens 2 km breed.

Bovendien moet het ook bekend zijn wat de vernattingsmaatregelen voor een effect hebben in een droog jaar. Tot nu toe zijn de maatregelen alleen voor de GLG uitgerekend.

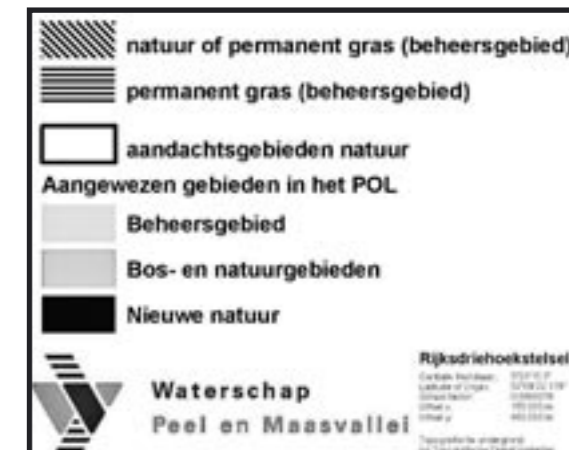
Het is daarom nog zeer de vraag of onze Werkgroep zal kunnen instemmen met het afschaffen van de vergunningplicht ex Natuurbeschermingswet voor de beregingen binnen de bufferzones, zoals het waterschap heeft voorgesteld.

Wij zijn er namelijk stellig van overtuigd dat het effect van de bufferzones wel degelijk relevant is. Bovendien willen we eerst wel een 'waterdichte' garantie dat alle in de GGOR-rapporten voorgestelde vernattingsmaatregelen volledig en op korte termijn worden uitgevoerd.

Rond de Midden-Limburgse Peelrestanten is een van de te treffen maatregelen het fors vernatten van laaggelegen landbouwgronden (de gearceerde stukken op de kaart). Werkgroep Behoud de Peel heeft hier vele jaren voor gepleit.

Sommige gronden worden zo nat dat geen landbouw meer mogelijk is. Andere worden alleen geschikt voor grasland. Vernatting van deze percelen geeft tegendruk aan het water in de Peel. Bovendien kan de waterstand in de overige landbouwgronden verder worden verhoogd, zonder dat natschade wordt veroorzaakt.

Landinrichting Peelvenen

Vorig jaar is het landinrichtingsplan Peelvenen (voor de Deurnese Peel en Mariapeel) vastgesteld. In 2006 is WBdP betrokken gebleven bij de uitvoering ervan.

4 bemalingsvlakken Middengebied

Het Middengebied van de landinrichting bestaat uit het gebied tussen de Deurnese Peel en Mariapeel, aan weerszijden van de Helenavaart. Onze Werkgroep is intensief betrokken geweest bij het opstellen voor het plan voor dit gebied. Net als bij 'de Ankers' (de landbouwclave in de Mariapeel) al eerder is uitgevoerd, wordt van een zone van 200 m breed langs de Soemeersingel een polder gemaakt. Doel is om de EHS-landbouwgronden na verwerving zoveel mogelijk te vernatten, zonder dat de huizen en de cultuurwaarden langs de Soemeersingel daar last van ondervinden. Het gebied is in 14 hydrologisch samenhangende compartimenten ingedeeld. Voor vier daarvan is in 2006 het inrichtingsplan gemaakt:

- 'Nieuw Kanaal' (Voormalig weijtje van Horst en weijtje van SBB in de 'bajonetbocht')
- 'Helenahoeve' (Omgeving vakantie-woning SBB, Kaasweg Noord)
- 'Boven' (voormalige rododendronkwekerij van Van de Mortel e.o.)
- 'Kleine Kant' (enclave voormalige eigenaar Van den Berg e.o.)

Het voormalige 'weijtje van Horst', ten noorden van de 'bajonetbocht', kan flink worden vernat, omdat daar geen huizen en cultuurwaarden droog gehouden hoeven te worden. Om het weiland wordt een dijk aangelegd. De waterstand wordt geleidelijk aan- tot boven maaiveld verhoogd. Tussen de dijk en de Soemeersingel komt wel een sloot, om de weg en de bomen droog te houden.

Hetzelfde geldt voor het weijtje van SBB, ten zuiden van de 'bajonetbocht', alleen wordt de waterstand daar niet zo ver verhoogd. Tegen de Soemeersingel aan worden daar twee verhogingen aangebracht (lage 'terpen'), om aan te geven dat daar vroeger arbeiderswoningen hebben gestaan.

Het compartiment 'Boven' is voor

de Peel ook heel belangrijk. Tussen de Peel en de voormalige rododendronkwekerij loopt de diep gelegen Soeloop. Deze sloot ontwaterd de Peel flink. De Soeloop is daar deels in de bodem van een oude wijk gegraven. Ten behoeve van de cultuurhistorie wordt de Soeloop verondiept en wordt het oude wijkprofiel hersteld. Aan de oostkant van de wijk wordt een dijk aangelegd, om de huizen in dat compartiment droog te houden. Wij signaleerden dat daarmee de huidige flinke waterlekages vanuit de Peel naar de Soeloop toe niet zouden worden opgelost. Omdat de dijk aan de 'verkeerde' kant van de wijk gelegd wordt, zou het lekkende water vanuit de Peel gewoon nog de wijk in lopen en door de wijk naar het zuiden worden afgevoerd. Om dat probleem op te lossen zal er in de wijk een dam worden aangebracht. Wat ons betreft had die dam eigenlijk verder zuidelijk gelegd moeten worden, want ten zuiden van de geplande dam zitten ook lekken. Dat kan echter nog niet, omdat dit mogelijk een vernattende invloed zou hebben op de nog niet verworven EHS van Krekels, rond Hoeve Willem III. Na aankoop van die gronden zal er verder zuidelijk een dam in de wijk worden bijgelegd.

WBdP heeft ingestemd met de Natuurbeschermingswetvergunning voor de werkzaamheden. Daarin was als voorwaarde opgenomen dat niet in het broedseizoen (15-3 tot 15-8) mag worden gewerkt. De bedoeling was dat het werk in het najaar van 2006 zou worden gestart. Dit is echter vertraagd door een juridische procedure van een

In het 'Middengebied' tussen Griendtsveen en Helenaveen worden kades aangelegd, om de waterstand in de Peel te kunnen verhogen, zonder dat de huizen, wegen en cultuurwaarden daar last van ondervinden.

aannemer die het werk niet gegund had gekregen. Het werk kon daarom niet vóór 15 maart af komen. WBdP heeft ermee ingestemd dat er in het broedseizoen mag worden doorgewerkt, op voorwaarde dat het aanleggen van de dijken op de grens van de Peel en het verwijderen van bomen op dat tracé wel vóór het broedseizoen zou gebeuren.

Kort geding tegen verharding van zandweg langs Kanaal van Deurne

Op 15 maart constateerden we dat de bomen aan weerszijden van de zandweg langs het Kanaal van Deurne, van de Halte in Griendtsveen tot aan de Verlengde Eikenlaan ter hoogte van Liessel, grotendeels omgezaagd waren. Over de aldus ontstane breedte, inclusief de oevervegetatie, was een dikke laag zand gestort. Bij navraag bij de uitvoerder, het Waterschap Aa en Maas, bleek dit slechts het voorwerk te zijn van het verharden van genoemd zandpad met een soort beton. Het waterschap stelde dat deze verharding nodig was om de kade van het kanaal waterdicht te maken. Dat leek ons onzin: juist omdat er aan die kant van het kanaal een zandweg tussen de Peel en het kanaal ligt, waren daar nauwelijks lekken aanwezig. Die lekken zaten aan de andere kant, waar het kanaal direct tegen de Peel aan ligt. Om die lekken aan te pakken was al een Natuurbeschermingswetvergunning verleend. Bovendien maak je een kade natuurlijk niet waterdicht door er een laagje beton bovenop te leggen.

Deze (voorgenomen) werkzaamhe-

den hebben uiteindelijk geleid tot een kort geding dat in bijgaand kader uiteengezet wordt.

In het vastgestelde landinrichtingsplan is afgesproken dat de zandpaden in de Peelvenen en met name ook die langs het Kanaal van Deurne onverhard blijven en niet in routestructuren worden opgenomen. De zaak is weer gesust toen WBdP het kort geding gewonnen heeft en het Waterschap, de eigenaar van het zandpad, schriftelijk verklaard heeft zich aan de afspraak in het landinrichtingsplan te zullen houden.

Opheffing (en wedergeboorte?) van de landinrichtingscommissie

De provincie Limburg beëindigt de Landinrichtingscommissie Peelvenen. Het formele argument is dat de nieuwe wet Inrichting Landelijk Gebied per 1 januari 2007 van kracht is, waardoor een landinrichting niet meer mogelijk is. G.S. is voornemens om (sommige?) lopende zaken te delegeren aan de Gebiedscommissie Horst/Sevenum in het kader van het Reconstructieplan N.- en M.-Limburg. Waarschijnlijk zal Chris Bartels van WBdP toetreden tot deze Gebiedscommissie, teneinde er zoveel mogelijk op toe te zien dat het landinrichtingsplan toch uitgevoerd wordt.

De provincie Brabant ziet gelukkig wél mogelijkheid voor een 'doorstart' van de landinrichting voor het Brabantse grondgebied. Het belangrijkste argument van Brabant is dat een goed lopende organisatie, die een breed vertrouwen heeft verworven, niet gestopt moet worden. Brabant heeft ervoor gekozen om Peelvenen voort te zetten als een 'bestuurscommissie', die rechtstreeks rapporteert aan G.S., maar die zelf subsidies en vergunningen kan aanvragen en ondersteund kan worden door de Dienst Landelijk Gebied. De Brabantse aanpak voorziet in het continueren van de uitvoeringscommissie Middengebied en het oprichten van een commissie Leegveld voor de waterhuishouding aan de westkant van de Deurnese Peel. Er komt een aparte commissie voor de Groote Peel. WBdP juicht deze initiatieven van harte toe en zal er graag aan (blijven) deelnemen.

KORT GEDING

WBdP heeft waterschap Aa en Maas er op gewezen dat voor het verharden van de zandweg langs het Kanaal van Deurne een vergunning vereist is in het kader van de Natuurbeschermingswet. Bij de aanwijzing van de Deurnese Peel zijn namelijk ook de omringende onverharde zandwegen aangemerkt als te beschermen hydrobiologische en ornithologische waarden- en natuurschoon. Ook was het verharden in strijd met de Flora- en Faunawet, o.a. vanwege het voorkomen van de zeldzame Gladde Slang. Omdat het waterschap toch door wilde gaan met de werkzaamheden heeft WBdP er toen voor gezorgd dat de provincie N.-Brabant het werk acuut heeft stilgelegd. Later kwam de provincie tot de (ongefundeerde) conclusie dat er voor de werkzaamheden geen vergunning nodig zou zijn. De enige keus die WBdP toen nog had, was een kort geding aan te spannen bij de civiele rechter in Den Bosch. Dit diende op 24 mei en had tot uitslag dat WBdP in het gelijk werd gesteld. Het werk mocht pas hervat worden nadat er een definitieve

vergunning was verkregen in het kader van de Natuurbeschermingswet, op straffe van een dwangsom van 10.000 Euro per dag. Het waterschap besloot om van de verharding af te zien.

In de loop van het proces werd duidelijk dat de gemeente Deurne achter het verharden van het zandpad zat, omdat zij van de Europese Unie subsidie zou krijgen als voor een bepaalde datum een recreatief fietspad aangelegd was langs het Kanaal van Deurne. De gemeente heeft geweten dat het verharden van de zandweg in strijd is met het Landinrichtingsplan Peelvenen en de Natuurwetgeving. Desalniettemin heeft zij het waterschap voor haar karretje gespannen. In het kort geding is gebleken dat overheden (gemeente Deurne en provincie Noord-Brabant) en semi-overheden (Waterschap Aa en Maas) zich niet aan de wet wensten te houden. Het is dus niet voor niets dat de rechter een dwangsom heeft opgelegd. Volgens onze jurist is dat niet gebruikelijk, omdat de rechter er normaliter van uit gaat dat een overheid zich wél aan de wet zal houden!

De gemeente Deurne en het waterschap troffen voorbereidingen om de zandweg langs het Deurnese Kanaal te verharden zonder de daarvoor vereiste Natuurbeschermingswetvergunning en ontheffing Flora- en Faunawet.

Ruimtelijke Ordening

G.S. Limburg

We reageerden op het ontwerp-streekplan voor Limburg (POL 2006), vanwege de glastuinbouwplannen in 'de Kievit' in Helden (zie ook onder Helden). Ook vroegen we om hydrologische bescherming van de Brabantse Peelrestanten de Bult en het Zinkske, tegen de Limburgse grens.

Asten en Sevenum

In Asten en Sevenum is nog maar sprake van inleidende gesprekken over een nieuw bestemmingsplan 'buitengebied'. In die gemeenten is ruimte voor de recreatie een belangrijke factor. De recreatiedruk rond de Peel zal vanwege de verstedelijking onvermijdelijk toenemen. We pleiten daarom voor een bewuste zonering en de juiste activiteit op de juiste plaats.

Deurne

We reageerden op het ontwerp voor een nieuw bestemmingsplan 'buitengebied' voor de gemeente Deurne. In de voor natuurontwikkeling bestemde gebieden (de EHS) rond de Deurnese Peel kunnen de boeren volgens het ontwerpplan nog vrij gemakkelijk vergunningen krijgen voor allerlei zaken die de natuur zouden aantasten (zoals egaliseren en graven van sloten).

Daarnaast ontbreekt de volgens het streekplan vereiste strenge hydrologische bescherming in een zone van 500 m rondom de 'natte natuurparel' (Peel + EHS).

Deurne vergeet bovendien de net over de grens in Limburg gelegen Heidse Peel hydrologisch te beschermen.

De gemeente biedt verder stukken meer ruimte voor vestiging en ontwikkeling van landbouwbedrijven dan afgesproken in het reconstructieplan. Overigens heeft de gemeente de procedure voor dit plan tijdelijk in de ijskast gezet in afwachting van behandeling van de beroepen tegen het reconstructieplan.

Het ontwerpplan biedt teveel ruimte voor recreatie dicht bij de Peel.

In onze reactie op een nieuw bestemmingsplan voor de kom van Neerkant vroegen we aandacht voor de droge

ecologische verbindingszone tussen de Heitakse Peel, via de Neerkantse bossen richting de Groote Peel. Ter hoogte van het dorp wordt de toenemende bebouwing steeds meer een knelpunt.

In het noordoosten van Deurne proberen ondernemers in samenwerking met gemeente en provincie een projectvestiging met netto 86 ha glas neer te zetten met daarbij ook nog eens een industrieteraintje. Dit jaar kwamen een Milieueffectrapportage (MER) en een voorontwerp-bestemmingsplan uit. Oorspronkelijk had men de intentie een zo groot mogelijke afstand tot de beschermde natuurgebieden aan te houden. Terecht: een snelle en omvangrijke versterking en verglazing diep in het buitengebied is heel ingrijpend voor het landschap, helemaal bij de Peel waar nota bene op korte afstand een Robuuste Ecologische Verbindingszone gepland is! In een zienswijze protesteerden we er tegen dat daar niets van terecht kwam. Men wil nu op korte afstand bouwen van de Bult (700m) en de Heidse Peel (350m).

Glastuinbouw kan verdroging veroorzaken als gevolg van verminderde inzijging van regenwater. In het MER schrijft men dat probleem goed te kunnen oplossen, maar het stuk waarin men dat meende aan te tonen bleek uiterst gebrekkig.

Glastuinbouw kan ook lichthinder veroorzaken indien de tuinders assimilatieverlichting toepassen. Dat meent men opgelost te hebben door afscherming voor te schrijven, maar in de praktijk blijkt enerzijds het afschermen van lichtuitstoot te stuiten op warmteopwarming en anderzijds de lichthinder hoe dan ook bepaalde normen te overschrijden, terwijl onbekend is wat voor gevolgen dat voor het ecosysteem in de Heidse Peel zou kunnen hebben.

Gemeente Deurne pleit in het Dorpsontwikkelingsplan Helenaveen voor uitbreiding van het glastuinbouwgebied aan de Zinkskeslaan met ca 15 ha. We hebben gewaarschuwd dat wij daarmee niet zomaar akkoord kunnen gaan omdat het glasgebied aan de Zinkskeslaan in drie richtingen vlakbij de Peel zou ko-

men te liggen (Zinkske, Heitakse Peel en centrale deel Deurnese Peel). En dat terwijl dat de realisatie van de EHS in die buurt ernstig achterblijft. We achten het zeer tegen de geest van een convenant dat we al jaren geleden gesloten hebben naar aanleiding van discussies over glastuinbouw aan de Aardbeiweg. Ook vinden we de noodzaak twijfelachtig gezien de omvangrijke plannen voor nieuw glas elders in Deurne noord-oost. We hebben laten weten dat we alleen akkoord zullen gaan wanneer het smalle strookje EHS ten oosten van de Heitakse Peel wordt verbreed.

We voerden overleg met Deurne over de herinrichting van een deels illegale camping ten noorden van de Heitakse Peel. We willen voorkomen dat de recreatieve druk op de Heitakse Peel en langs het kanaal van Deurne uit de hand loopt. Wat het laatste betreft is er goed nieuws: het waterschap besloot op de rand van het bedrijf een ecologische verbindingszone van 25 meter te realiseren, zodat het gemakkelijker wordt voor allerlei dieren om langs het kanaal van Deurne op en neer te trekken tussen het Zinkske en de Deurnese Peel. Voor een plan de camping uit te breiden naar 35 plaatsen zien wij echter hoe dan ook niet genoeg ruimte.

We spraken met Deurne af dat van de minicamping aan de Centurioweg de illegale uitbreiding teruggedraaid zou worden, pal tegen de zuidkant van de Deurnese Peel. De gemeente heeft echter nog geen actie heeft ondernomen. We overwogen naar de rechter te stappen.

Van de plannen voor grote windmolens nabij het Peelrestant de Bult (zie vorig jaarverslag) hebben we niets meer vernomen. Het lijkt erop dat de initiatiefnemers terug zijn geschrokken van de tegenwind vanuit het publiek en de politiek.

Gemert-Bakel

Gemert-Bakel wil de bestemmingsplanregels vereenvoudigen. Deze gemeente heeft met ons en andere natuurdeskundigen bekeken welke essentiële bescherming in elk geval moest blijven bestaan.

Zo konden we er voor zorgen dat de waterhuishouding in de buurt van de Peel goed beschermd blijft. We hoefden geen bezwaar aan te tekenen.

Helden

Helden kwam men met een concept-structuurplan, met extra ruimte voor glastuinbouw in de buurt van het dorp Grashoek. Het gaat om de Kievit, een vrij natte, open vlakte met een mooi zicht op de Helenavaart. Daar omheen liggen de bossen van de Marisberg, de Peelgebieden de Scherliet en het Zinkske en het natuurontwikkelingsproject de Kwakvors. Verglazing van de Kievit zou een versnippering van het landschap betekenen. We willen daar niet teveel verstoring van de open ruimte langs het kanaal, nabij de Peel. Op zijn minst dient een bepaalde verbindingszone open te blijven. We wezen erop dat naar het oosten alternatieve mogelijkheden te scheppen zijn zonder een al te grove inbreuk op het landschap. Overigens heeft de gemeente het plan in studie genomen zonder dat het volgens het streekplan (POL) mogelijk is.

Nederweert

Al sinds vele jaren verzetten we ons tegen het lawaai van een motorcrossbaan aan de Leveroyedijk, bij Nederweert-Eind, gelegen tegen een Peelrestant en nabij Sarsven/de Banen. Een poging een nieuwe plek te vinden voor de crossers leverde wel een geschikte locatie op, maar helaas kwam de financiering niet rond. De gemeente dacht nu de geluidsoverlast op te lossen door aanleg van een hoge (10 meter!) geluidswal rond de crossbaan. Maar dat zou het landschap bederven en een ecologische verbindingszone onmogelijk maken. Ook zou je dan maar moeilijk ooit nog van die locatie afkomen. We schaalden ons samen met het Limburgs Landschap, de gemeente en de crossverenigingen zelf achter een door het IKL (stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen in Limburg) bedachte voorlopige oplossing. Er werd overeengekomen om de wal te schrappen en dat de gemeente op die plek een stukje natuurgebied in zal richten.

In ruil staan we toe dat de crossers maximaal 10 jaar de tijd krijgen voor een laatste poging alsnog een nieuw terrein te regelen.

Nederweert heeft een zogenaamd 'kwaliteitsprogramma' ontwikkeld. Dat is een stuk dat als visie en toetsingskader moet dienen voor allerlei toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij verzochten we de gemeente om gebieden rondom de Peel bij de 'te versterken' gebieden in plaats van bij de 'te ontwikkelen' gebieden in te delen. De terminologie is wat vreemd, maar de natuur- en landschapswaarden krijgen dan zwaarder accent. Uiteindelijk heeft de gemeente aan dit verzoek voldaan. Het gaat om uitgestrekte weidevogelgebieden, vooral westelijk van de Groote Peel en de omgeving van de kleinere Peelrestanten zoals Sarsven/de Banen en de Zoom.

Venray

In ons jaarverslag 2005 schreven we dat gemeente Venray wil in haar bestemmingsplan o.i. te ver wilde gaan met de 'deregulering'. O.a. de aanlegvergunningen (vergunningen voor zaken zoals sloten graven, draineren, egaliseren, afgraven, ophogen, e.d.) werden geschrapt. We stelden in 2006 beroep in bij de Raad van State, die een onderzoek liet instellen waarin hun Adviseur onze conclusies bijna helemaal onderschreef. De uitspraak verwachten we in 2007.

Geen oplossing is in zicht voor 'circuit de Peel', waar al heel lang zonder de nodige vergunningen en nota bene binnen de EHS een auto- en motorcrosssterrein wordt geëxploiteerd. Veel omwonenden, de Limburgse Milieufederatie en wij verzetten ons vanwege de grote inbreuk op de rust van deze omgeving en vanwege de kwetsbare natuurwaarden op vliegbasis de Peel, waar zich nog een van de allerlaatste Grutto-populaties van Limburg handhaaft. De gemeente, groot voorstander van het circuit, besloot onder grote druk van zowel natuurbeschermers, burgers als overheden (o.a. de inspectie Ruimtelijke Ordening) eindelijk over te gaan te handhaving, omdat duidelijk is gewor-

Helicopteroefeningen boven de Peel

Defensie is in september begonnen met helicopteroefeningen boven Peel, tot op grasspriet hoogte, zonder zich iets aan te trekken van de Flora- en Faunawet of Natuurbeschermingswet. We vroegen de provincie om handhaving, waarna we samen met enige vogelkenners werden uitgenodigd voor een gesprek met de militaire luchtvaartautoriteit bij LNV-zuid. Defensie wilde het liefst een oplossing 'ad hoc', dat wil zeggen buiten de rechter of de vergunningstrajecten om. Dat weigerden we. We drongen juist aan op een openbare regeling binnen wettelijke kaders, waarbij we inspraak kunnen hebben, zoals de Natuurbeschermingswet en de binnenkort op te stellen beheersplannen voor de Natura2000-gebieden.

We spraken af het handhavingstraject voort te zetten als betrokkenen bij het opstellen van genoemde beheersplannen. Intussen zou defensie de Peel mijden, tenzij hooguit na voorafgaand spoedoverleg. Sindsdien zijn er geen meldingen meer geweest van verdere helicoptervluchten boven de Peel.

den dat legalisatie van dit binnen de EHS gelegen terrein niet gaat lukken.

Goed nieuws? Niet te snel juichen! De gemeente gunt de exploitanten een erg lange overgangperiode (tot juli 2009!) zodat de races voorlopig weer gewoon kunnen doorgaan. De verplaatsing die men dan denkt te regelen is verder zodanig dat het voor de stilte in de natuur erg weinig verschil maakt: men wil het circuit een halve kilometer naar het zuiden verplaatsen. Deze locatie ligt weliswaar net buiten de EHS, maar nog wel middenin de Provinciale Ontwikkelingszone Groen (POG) -ook geen zone waarin je zomaar een circuit mag neerzetten! Ook komt de baan dan dichtbij het Peelrestant de Bult. Natuurbeschermers en omwonenden blijven zich dus onverminderd verzetten.

Voorlichting en educatie

Werkgroep Behoud de Peel is meestal druk doende om de Peel te beschermen tegen allerlei bedreigingen van buitenaf, zeg maar de 'directe' natuurbescherming. Gelukkig blijft er toch af en toe tijd over voor de leukere dingen, zoals het geven van voorlichting en educatie. We brengen het speciale van de Peel onder de aandacht en laten mensen het ook ervaren. Dat is hard nodig voor het behoud van het draagvlak, voor de natuurbescherming op de langere termijn. We verwachten dat ook onze nieuwe web-site: www.wbdp.nl hiertoe een bijdrage zal leveren.

We organiseerden een cursus over de Peel van drie avonden in het gebouw van IVN Asten. De cursus was in eerste instantie gericht op natuurgidsen, onderwijzers en de groep Peelwerkers, maar werd door meer mensen bezocht. Zo'n 40 personen namen er aan deel. De cursus werd door ons uitgebreid van documentatiemateriaal voorzien. Daarna hebben we met de cursisten een fiets- en wandeltocht gehouden in en rond de Peel, waarbij we diverse aspecten van de cursus 'live' konden laten zien.

We gaven vier keer de 'Peelflits' uit, een nieuwsbulletin voor deelnemers en betrokkenen bij het beheer in de Peel en het landschap om de Peel heen. Het is een soort tussentijds jaarverslag, niet over wetten en regels, maar over allerlei zaken die voor onze achterban buiten in het veld te zien zijn.

Verder door ons in 2006 georganiseerde educatieve activiteiten:

- Excursie in de Liesselse Peel voor enkele medewerkers van stg. het Limburgs Landschap.
- Peel-lezing voor IVN Waalwijk.
- Opening met een korte toespraak van de tentoonstelling 'moer, mens en vernatting' van de Griendtsveense schilder Jan Althuizen in het bezoekerscentrum van SBB.
- Lezing over de Verheven Peel, plus een excursie door het Molentje, Zinkske en Mariapeel voor oud-medewerkers van o.a. Stichting Natuur en Milieu, Natuurmonumenten, WNF en Stichting DOEN.
- Peel-lezing voor de protestants christelijke ouderenbond in Sprang-Capelle.

Kinderen van een basisschool zijn enthousiast bezig met de Peel-opdrachten.

Op onze stands waren de Peel-waterbeestjes een echte publiekstrekker.

- Excursie in de Mariapeel voor IVN Waalwijk.
- Deelname aan natuurmarkt in de Warande in Helmond met onze stand en de sPeelkist. Zeer druk bezocht.
- Deelname aan natuurmarkt in de Ossenbeemd in Deurne met onze stand en de sPeelkist.
- Lezing over onze werkgroep, de landinrichting in het Middengebied, de verdrogingsproblematiek en de ammoniakproblematiek, plus een korte excursie in de Mariapeel voor 6 ambtenaren van VROM, Directoraat-Generaal Ruimte.
- Excursie naar Mariapeel en omgeving voor een klas van het Merlet college uit Cuijk. I.h.k.v. van hun vakkenpakket 'technasium' gingen de leerlingen oplossingen bekijken voor verdroogde natuurgebieden.
- Peel-lezing aan een groep oud aardrijkskundelers, plus een uitgebreide excursie in en rond de Peel.
- Peel-lezing aan IVN Helmond.
- Excursie in de Mariapeel voor IVN Helmond.

Naast de eigen educatieve activiteiten van WBdP zijn twee leden van onze Werkgroep lid van de scholengidsen van het IVN-Deurne, om de belangstelling van de jeugd op te wekken voor de natuur in het algemeen en de Peel in het bijzonder.

Peelwerk

Naast ons actie- en vergaderwerk waren we voor het 27e jaar alweer ook anderszins actief bezig. Samen met de onmisbare hulp van diverse andere vrijwilligers besteedden we voor Staatsbosbeheer gedurende 12 werkdagen 671 uur aan het zagen en knippen van berkebomen in de Deurnese Peel.

We werkten in het noorden en het midden van de Deurnese Peel.

Op de landelijke natuurwerkdag (4 november) die wij mee organiseerden, kwamen maar liefst 43 personen. Door die grote groep leuke en gemotiveerde mensen was het weer een zeer geslaagde dag.

Op onze werkdagen zagen we o.a. veel ganzen, enkele keren een Houtsnip en drie uilen die vanaf de grond wegvlogen. Uiteraard genoten we ook iedere keer van het prachtige Peellandschap, dat we op deze manier deels zelf creëren.

In de Deurnese Peel en in 'het Molentje' namen we, zoals eerdere jaren, elke veertien dagen voor Staatsbosbeheer de waterstanden op.

Verder beheerden we voor SBB weer 'onze' twee percelen grasland in het Molentje.

Waarom Peelwerk?

De Peel was van oorsprong een hoogveen van duizenden hectaren groot. Het bestond voornamelijk uit veenmossen, was zeer nat, arm aan voedingsstoffen en erg zuur. Door ingrijpen van de mens -te weten turf steken en ontginnen tot landbouwgrond- is deze Peel tegenwoordig een heel stuk kleiner en ook droger geworden. De moderne landbouw rondom de Peel, met zijn lage waterstanden, zorgt voor nog meer verdroging. Daarnaast is de neerslag van voedingsstoffen vanuit de lucht te hoog, als gevolg van de ammoniakuitstoot uit de vele veehouderijbedrijven. Door deze verdroging en vermesting dreigen de zeldzame hoogveenplanten te worden overwoekerd door gras en berken.

Om dit proces tegen te gaan is Werkgroep Behoud de Peel in 1980

begonnen met beheerswerk in de Peel. De werkzaamheden bestonden uit het bouwen van dammen in de door de verveningsmaatschappijen aangelegde ontwateringssloten. Hierdoor steeg de waterstand weer. 's Zomers is het op veel plekken echter toch nog te droog. Daarom worden er bomen gezaagd en geknipt om het typische open veenlandschap te behouden en terug te krijgen. Zeldzame planten zoals veenmossen, Zonnedaauw en Lavendelheide, maar ook vogels zoals Wulp, Blauwborst, ganzen en Kraanvogels blijven daardoor behouden. Het werk gebeurt in opdracht van Staatsbosbeheer, de eigenaar van het gebied.

Naast dit beheerswerk in de Peel is WBdP actief bezig met beleidsbeïnvloeding. Zó ijveren we voor vernattingsmaatregelen rondom de Peel. Daardoor zal het beheer op den duur minder vaak nodig zijn en in sommige delen van de Peel misschien achterwege kunnen blijven. Voorlopig heeft de Werkgroep bij het Peelwerk de hulp van vrijwilligers echter hard nodig.

PEELWERKERS GEVRAAGD!

Kom een keer helpen met het Peelwerk. Het is nuttig, gezond en heel gezellig. Bovendien kom je in prachtige stukken ongerepte Peel en we maken altijd tijd om daarvan te genieten. Opgeven bij het WBdP-kantoor (0493-354411).

Werkdagen in 2007/2008

De volgende zaterdagen zijn gepland: 8-9, 22-9, 6-10, 20-10, 3-11 (landelijke natuurwerkdag), 17-11, 1-12, 15-12, 29-12, 12-1, 26-1, 9-2, 23-2 en 8-3. Dan stoppen we vanwege het broedseizoen.

De werkdagen starten om 9. uur (de landelijke natuurwerkdag om 9.30 u). Waar we bij elkaar komen en waar we gaan werken hoor je bij opgave. Voor gereedschap en werkhandschoenen wordt gezorgd. Deelnemers zorgen zelf voor een lunchpakket, laarzen en eventueel regenkleding. Er wordt tot ongeveer 14 uur gewerkt.

Uitzonderlijke Kraanvogeltrek over de Peel

Vraag je willekeurige bezoekers van de Peel welke vogel ze het meest karakteristiek voor de Peel vinden, dan zal een groot deel van hen de Kraanvogel noemen. Bij de natuurliefhebbers in en rond de Peel stijgt elk voor- en najaar weer het adrenalinegehalte als de eerste Kraanvogels worden opgemerkt. Steeds komt de vraag weer boven of het bij deze eerste vogels zal blijven of dat er meer zullen volgen en het een goed kraanvogelseizoen zal worden.

De voorjaartrek was in 2006 weinig spectaculair. Slechts enkele tientallen kroenkraane (zoals de Limburgse

Peelbewoners deze soort noemden) deden de Peel aan. Hun verblijf was bovendien kortstondig. Dit is overigens vrij normaal in het voorjaar. De vogels hebben dan haast om in hun Scandinavische broedgebieden te komen. Wie daar het eerst komt die het eerst maalt. Dat wil zeggen de vroege aankomers kunnen de beste en meest aantrekkelijke plekken bezetten. In het najaar zijn de aantallen doorgaans hoger., al zijn er grote verschillen tussen de verschillende jaren. Dit onvoorspelbare maakt het des te spannender. Wil je Kraanvogels zien, moet je onmiddellijk handelen. Niet een

paar dagen uitstellen nadat de eerste vogels zijn opgemerkt, maar meteen op pad gaan om een glimp (of liefst meer) van deze majestueuze vogels op te vangen.

Op zondag 26 november 2006 werden boven de Peel enkele trekende Kraanvogels opgemerkt. Voor de vogelliefhebbers het signaal om naar deze vogels uit te kijken. De volgende dag werden er al enkele honderden opgemerkt. Op dinsdagmorgen verlieten minstens 900 Kraanvogels de Deurnese Peel en de Grootte Peel. Ze bleken hier de nacht door gebracht te hebben. Een resultaat dat al kan doorgaan voor een goede kraanvogelherfst.

Toen 's avonds tegen de schemer en nog ver daarna de lucht boven de Peel gonsde van het getrompetter van de Kraanvogels, was dat een voorbode voor nog een goede kraanvogeldag. Op woensdagmorgen 29 november hadden zich vele vogelliefhebbers zich rond de Pelen opgesteld om de van de slaappleaatsen vertrekkende op te wachten. Het schouwspel dat zich daarna openbaarde heeft zich voor zover bekend de laatste 50 jaar in de Peel niet meer voltrokken. Op de slaappleaats in de Deurnese Peel hadden die nacht maar liefst 1600 Kraanvogels geslapen.

Al velen jaren lang wordt deze slaappleaats in de winter door vrijwilligers van Werkgroep Behoud de Peel ontdaan van de spontane opslag van berken. Kraanvogels houden van een vrij uitzicht op de slaappleaats om eventuele vijanden als vossen tijdig op te merken. Het was daarom een kroon op ons werk dat de vogels zo massaal gebruik maakten van de door ons aangeboden slaappleaats.

In de aangrenzende Mariapeel sliepen die nacht nog eens minstens 700 Kraanvogels! De Grootte Peel was die nacht duidelijk minder in trek met zo'n 80 slapers. Tot groot genoegen van de aanwezige vogelliefhebbers bleken de Kraanvogels na het verlaten van de slaappleaats massaal te gaan ontbijten op de landbouwgronden gelegen pal aan de rand van de Deurnese Peel. Maar liefst 2300 vo-

gels deden zich hier te goed aan restanten van de maïsoogst. Nooit eerder is zo'n grote groep in de Peel aan de grond gezien!

Het bleek een internationaal gezelschap te zijn, hetgeen kon worden opgemaakt uit het feit dat een aantal vogels voorzien waren van gekleurde ringen aan hun poten. Deze vogels bleken in Finland, Zweden, Noorwegen en Duitsland als nestjong geringd te zijn. Om een uur of 11 toen de vogels kennelijk hun magen goed gevuld hadden vlogen ze op en vertrokken in zuidelijke richting naar de grote pleisterplaatsen in Frankrijk.

We hopen dat we binnen enkele jaren de Kraanvogel ook als broedvogel kunnen verwelkomen. In het MKZ-jaar 2001 vestigde zich het eerste paar in Nederland zich in het

Fochteloerveen. Dankzij de MKZ was het gehele gebied afgesloten en niet toegankelijk voor het publiek zodat de vogels rustig hun jong konden groot brengen. Daarna heeft de beheerder Natuurmonumenten voor een goede zonering gezorgd, zodat zowel het publiek als de Kraanvogel aan hun trekken komen. Hieruit blijkt dat een goede geleiding van de recreatie noodzakelijk is om de biodiversiteit van een veengebied optimaal tot ontwikkeling te laten komen.

Dit is een van de zaken die Werkgroep Behoud de Peel al jaren hoog in haar vaandel heeft staan. Hiermee zorgen we er voor dat natuurparels als de Kraanvogel permanent aan de Peel worden toegevoegd en dat we niet alleen in voor- en najaar van deze prachtige vogel kunnen genieten.

Wat doet Werkgroep Behoud de Peel?

Werkgroep Behoud de Peel is een onafhankelijke stichting, met als doelstelling het behoud en herstel van het Peelgebied als een hoogveen(achtig) landschap met de daaraan verbonden historische waarden en natuurkwaliteiten.

Ooit besloeg het hoogveengebied van de Peel een enorme oppervlakte in het grensgebied van Brabant en Limburg.

Ons werkterrein bestaat nu uit de 11 Peelgemeenten, waarin nog Peelrestanten liggen, of die (dicht) daaraan grenzen:

Asten

Deurne

Gemert-Bakel (alleen het oorspronkelijke Bakel en Milheeze)

Helden

Leudal (alleen het oorspronkelijke Heythuysen)

Horst aan de Maas (alleen het oorspronkelijke Horst)

Meijel

Nederweert

Sevenum

Someren (voor zover gelegen binnen 3 km van de Grootte Peel)

Venray.

Voor het behoud en herstel van de Peelgebieden is de Werkgroep al 28 jaar strijdvaardig.

In de eerste jaren na de oprichting in 1978 werd alles in het werk gesteld om verdere afgraving en ontginning van de Peel te voorkomen. Zo werden de Deurnese Peel en het Grauwveen een beschermd natuurmonument.

Toen deze gevaren waren afgewend, kon aandacht besteed worden aan beheerswerk in de Peel (dammen bouwen/bomen zagen) en vooral ook aan bestrijding van allerlei bedreigingen van buitenaf, zoals ontwatering, uitstoot van ammoniak en aantasting van het open landschap rond de Peel.

Nog steeds besteden we veel tijd aan het tegengaan van deze aanslagen en aan het geven van allerlei vormen van voorlichting. Maar de meeste energie steken we al jarenlang in samenwerking met andere belanghebbenden om plannen te maken en uit te voeren voor een betere inrichting van de Peelreservaten en om ze minder kwetsbaar te maken voor bedreigingen van buitenaf. Het belangrijkste voorbeeld daarvan zijn in dit verslag de landinrichting Peelvenen en het opstellen van het GGOR.

Over Dodaarsjes, Peelpuisten en GGOR

IPPC- en Habitatrictlijn, achtergronddepositie, stand-still-beleid, verschrallingsbeheer, peilgestuurde drainages en GGOR; dat zijn zo een paar willekeurige termen waarover de lezer van dit jaarverslag kan struikelen. Dat is heel andere koek dan lekker door de Peel struinen en genieten van de bedrijvigheid van een Dodaarsje dat zijn voedsel, de larven van libellen, probeert op te duiken tussen de Peelpuisten in een veenplas.

Maar helaas, het een kan niet zonder het ander. Dat Dodaarsje en zijn prooidieren kunnen alleen in de Peel leven als er het hele jaar door voldoende water in de Peel is, en als dat water niet te zuur wordt door een teveel aan bemesting vanuit de veehouderij rond de Peel. De kwetsbare natuur van de Peel is alleen goed te beschermen als alle milieuproblemen in het hele Peelgebied worden opgelost. Daarvan profiteren natuurlijk niet alleen de planten dieren, maar ook de mensen die in deze mooie streek wonen. Werkgroep Behoud de Peel heeft in de afgelopen jaren al veel bereikt voor een betere bescherming van de Peel, maar, zoals uit dit jaarverslag blijkt, is er ook nog veel te doen.

Heel mooi en dankbaar werk, dat echter veel volharding vraagt. Een vrijwilligersorganisatie als Werkgroep Behoud de Peel kan deze jarenlange inzet alleen volhouden als ze zich gesteund weet door talrijke supporters.

Laat uw steun blijken door een bedrag over te maken op giro 5356520 t.n.v. WBdP te Meijel.
Hartelijk dank!

Werkgroep Behoud de Peel

Postbus 139

5750 AC DEURNE

0493-354411 wbdp@hetnet.nl

